

Onderwerp Gascontract SRO NV		
Nummer	2022/1210375	Datum college 30 augustus 2022
Portefeuillehouder	R.H. Berkhout	
Programma/beleidsveld	7.2 Algemene Dekkingsmiddelen	
Afdeling	CC	
Auteur	P.H.G. Jongkees	
Telefoonnummer	023-5113050	
Email	pjongkees@haarlem.nl	
Bestemd voor:	Het college stuurt deze raadsinformatiebrief ter kennisname aan de gemeenteraad.	
Bijlagen	Geen	

Inleiding

Op 22 juli 2022 is de gemeenteraad geïnformeerd (2022/1018455) dat SRO NV op basis van Europese sancties tegen Rusland waarschijnlijk verplicht is om het contract voor levering van gas met Gazprom Marketing & Trading Retail Ltd. uiterlijk 10 oktober a.s. te beëindigen. Als het contract wordt overgesloten, zullen de kosten vanwege de explosief gestegen gasprijs aanzienlijk stijgen.

De gemeente Haarlem is voor 50% aandeelhouder van SRO NV. Tevens is de gemeente Haarlem een belangrijke opdrachtgever van SRO.

Er spelen voor SRO twee belangrijke vragen:

- Hoe wordt op een rechtmatige wijze opvolging gegeven aan sanctieregels die verbieden om overeenkomsten voort te zetten met Russische bedrijven;
- Als het gas niet meer via Gazprom kan worden verkregen hoe komt SRO dan na 10 oktober 2022 op een rechtmatige wijze aan gas. Dat vraagt het voorbereiden en uitvoering geven aan een aanbestedingsprocedure gericht op het selecteren van een niet Russisch bedrijf dat SRO gas kan leveren.

In de raadsinformatiebrief van 22 juli 2022 is aangegeven dat wij u nader informeren als er meer duidelijkheid is. Op dit moment is er nog geen volledige duidelijkheid over een aantal ontwikkelingen dat voor de aanpak relevant is. Deze ontwikkelingen liggen op landelijk en internationaal niveau en dus buiten de beïnvloedingssfeer van SRO. In Nieuwsuur van 24 augustus jl. is hier aandacht aan besteed. Een persbericht naar aanleiding van deze uitzending is ter info bijgevoegd. Voor het bepalen van de juiste vervolgstappen, in de juiste volgorde en op het juiste moment, ontbreekt derhalve momenteel nog informatie.

Gelet op de grote impact van de ontwikkelingen voor SRO en haar opdrachtgevers worden de ontwikkelingen actief door Haarlem als aandeelhouder en opdrachtgever van SRO gevolgd.

Haarlem heeft als aandeelhouder de zorg voor de continuïteit van SRO en wil sanctieregels respecteren (moreel issue en overheidsverantwoordelijkheid). Dat laatste betekent dat gas wordt ingekocht bij een niet

Russische partij. Als opdrachtgever van SRO heeft Haarlem belang bij continuering van de dienstverlening van SRO aan onze inwoners.

Het leek ons uit oogpunt van actieve informatievoorziening wenselijk om de gemeenteraad tussentijds proactief te informeren over de laatste stand van zaken.

Aanleiding

Hoe sanctieregels rechtmatig uitvoeren

Zoals vermeld in de beantwoording van de artikel 38 vragen van Hart voor Haarlem inzake het contract van SRO met Gazprom (2022/1148952) mag er met ingang van 10 oktober 2022 geen zaken gedaan worden met Russische bedrijven. Als de overeenkomst met Gazprom wordt beëindigd, moet dat op een rechtmatige wijze gebeuren.

Gazprom heeft haar klanten begin juli 2022 geïnformeerd een nieuwe naam te gaan voeren (SEFE Energy) en dat het beheer van (het merendeel van) haar aandelen in Duitse handen in overgegaan. Tegelijkertijd maakt Gazprom/SEFE bezwaar tegen de opzegging van overeenkomsten door gemeenten. Volgens informatie van het ministerie van EZ vindt hierover overleg plaats tussen de Duitse en Nederlandse overheid. SRO heeft een inspanningsverplichting om na te gaan of er sprake is van een Russisch bedrijf. De jurist van SRO heeft op basis van de KvK gegevens van contractpartner Gazprom/SEFE Energy geconcludeerd dat er sprake is van een in het Verenigd Koninkrijk gevestigd bedrijf met niet Russische bestuurders. Deze informatie is gedeeld met de extern adviseur van SRO waarbij concreet de vraag is gesteld om aan te geven of er wel of niet sprake is van een Russisch bedrijf en hoe hiermee in het kader van de sanctieregels mee moet worden omgegaan. De vraag is ook aan het ministerie van EZ voorgelegd.

Deze situatie zorgt zo voor juridische onduidelijkheid over de vraag of er wel of niet sprake is van een Russisch bedrijf en is daarmee direct van invloed op de vraag of de overeenkomst met SEFE/Gazprom wel of niet (& makkelijk) rechtmatig ontbonden kan worden. De-sanctieregels gelden namelijk niet indien de (directe of indirecte) eigendom van Gazprom Retail vóór 10 oktober 2022 voor meer dan 50% in handen zou komen van een niet-Russische entiteit. De onduidelijkheid is er niet alleen voor SRO maar ook voor vele andere gemeenten die zaken doen met Gazprom. Hier ligt een rol voor het ministerie van EZ en de VNG. Gelet op de complexiteit van de materie laat SRO zich bijstaan door een gerenommeerd extern juridisch kantoor.

De kwestie is in Nieuwsuur van 24 augustus 2022 aan de orde geweest waarbij onder andere de volgende meningen naar voren kwamen:

- Opzeggen van Gazprom contracten spekt de Russische staatskas;
- Aanbesteden is moeilijk en als het al lukt tegen torenhoge prijzen;
- Een aantal andere EU landen interpreteert de sanctieregels anders dan Nederland. Duitsland zou Nederlandse afnemers oproepen hun bestaande contracten vast te houden;

- Het ministerie van Economische Zaken & Klimaat blijft vasthouden aan het eerdere standpunt: SEFE is ondanks de Duitse maatregelen nog Russisch eigendom en inkomsten komen uiteindelijk ten goede van de Russische staat.

De landelijke ontwikkelingen worden gevolgd. Het is zaak om weloverwogen stappen te zetten om in lijn te blijven met de bedoeling van de sanctieregels en ook om waar mogelijk extra kosten te voorkomen.

Selecteren van een nieuwe niet Russische aanbieder van gas

Om te vermijden dat de dienstverlening in gevaar komt, is in alle gevallen continuïteit van gaslevering een voorwaarde. SRO treft alle noodzakelijke voorbereidingen voor het selecteren van een nieuwe niet Russische aanbieder van gas voor het geval dat het contract met Gazprom moet worden beëindigd. SRO is een (verkorte) aanbestedingsprocedure gestart.

Actuele aanbestedingen van gas in de markt mislukken (bijvoorbeeld bij de gemeente Den Haag) en slechts een zeer beperkt aantal bedrijven gaat gesprekken aan voor het leveren van gas. Gelet hierop wordt door SRO ook gewerkt aan een verzoek om tijdelijke ontheffing voor de sanctieregels. Die mogelijkheid is landelijk voorzien voor het geval een aanbestedingsprocedure niet heeft geleid tot een nieuwe aanbieder.

Financieel effect

Het eventueel opzeggen van het Gazprom contract heeft substantieel financiële consequenties. De totale verwachte te verbruiken hoeveelheden dient tegen marktprijzen opnieuw ingekocht te worden. Omdat de gasprijs grillig verloopt en een hoog dagkoersgehalte heeft, is hoogte van de orde van grootte tegenvaller nog niet te bepalen. Tariefsverhoging/kostenreductie kan het nadeel deels compenseren. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat ook elektra veel duurder is geworden. Dit valt buiten het bestek van deze raadsinformatiebrief.

Niet alleen in Haarlem zijn er bij beëindiging van het contract met Gazprom nadelen maar ook bij de andere gemeenten die gebruikmaken van de diensten van SRO. Dat gaat allereerst om mede-aandeelhouder Amersfoort maar ook om Bunschoten, De Bilt, Huizen, Leusden en Zeist. Uitgangspunt voor Haarlem en voor SRO is en blijft dat de risico's c.q. kostenoverschrijdingen in de betreffende werkmaatschappij worden geabsorbeerd en verantwoord waarin ze zich voordoen. SRO is (en gaat) in overleg met gemeenten om dit te realiseren en per gemeente te kijken welke maatregelen moeten worden genomen.

Verduurzaming helpt om het energiegebruik te reduceren. Op korte termijn zijn daar echter geen voordelen te verwachten. Het versnellen van de verduurzaming is een complex en tijdrovend proces waarbij SRO de huidige ontwikkelingen bij aannemers en technische installatiebureaus niet mee heeft (SRO krijgt amper offertes en als die er zijn tegen torenhoge prijzen of zonder prijzen met dus hoge risico's op

kostenoverschrijdingen). Niettemin werkt SRO er hard aan om concrete voorstellen te kunnen doen om die versnelde verduurzaming in gang te zetten met prioriteit voor de 'grootverbruikers', zwembaden en sporthallen.

SRO is via de landelijke lobby, o.a. via VSG en VNG, gestart om de problemen onder de aandacht te brengen en ook om financiële compensatie te krijgen. Ook vanuit ons college van burgemeester en wethouders worden relevante contacten op landelijk niveau hiervoor aangeboord. Tot op heden is er geen zicht op financiële tegemoetkomingen vanuit de landelijke overheid.

Gelet op de onzekerheden die er zijn, kunnen de per saldo financiële en beleidsmatige consequenties op dit moment nog niet goed worden bepaald. Als er meer duidelijkheid is, wordt de raad hierover geïnformeerd. De financiële effecten zullen dan achteraf worden verwerkt in de Voortgangsrapportage 2023 en Kadernota 2024.

Vervolg

SRO werkt de ontwikkelingen in dit dossier nader uit aan de hand van de landelijke actualiteit en legt de Raad van Commissarissen en daarna de aandeelhouders voorstellen voor. Overeenkomstig de statuten dient SRO de opzegging van het contract Gazprom via de RvC ter goedkeuring voor te leggen aan de aandeelhouders. Op basis van deze voorstellen zal ons college rekening houdend met de door de raad vastgestelde kaders hierover besluiten.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

Bron: website NOS 24 augustus 13.20 uur

Minister dwingt gemeenten tot nieuwe dure gascontracten, geld gaat naar Rusland

- Ties Keyzer

Zo'n 120 gemeenten zijn hard op zoek naar een nieuwe gasleverancier om het stadhuis, zwembaden en sporthallen ook komende winter warm te houden. Het ministerie van Economische Zaken & Klimaat gaf ze in april de opdracht om het lopende contract met Gazprom Energy, de Nederlandse dochtermaatschappij van het Russische staatsgasbedrijf, binnen een half jaar te verbreken.

Minister voor Klimaat en Energie Rob Jetten (D66) wil voorkomen dat Nederlandse gasbetalingen de Russische oorlogsmachine spekken. Maar de opdracht dreigt een averechts effect te krijgen: Gazprom Energy koopt namelijk - net als Eneco en Greenchoice - gas in op de Europese gasmarkt. Op die spotmarkt, die nog altijd deels wordt bevoorrad door Rusland, mengt Russisch gas zich met Noors, Amerikaans of Algerijns gas. Gemeenten kopen die gasmix in.

Als een gemeente een contract opzegt, waarin jaren terug een lage prijs is afgesproken, moet het op de Europese markt nu voor een veelvoud van de prijs gas kopen. Dan rinkelt de kassa bij de leveranciers, dus ook in Rusland.

Maar minister Jetten houdt toch vast aan de opdracht. Hij ziet zich daartoe gedwongen door de Europese sancties die bepalen dat Nederlandse publieke diensten - waaronder gemeenten - geen contracten mogen hebben met Russische partijen.

Tientallen miljoenen

Gazprom Energy is de volle dochteronderneming van het moederbedrijf uit Moskou en valt daarmee volgens het ministerie onder de sanctiewet. Dat zet de lokale besturen voor het blok. Het aanbod van gas is namelijk schaars. De gemeente Den Haag schreef in de lente een aanbesteding uit en liet die tot eind juli lopen maar kreeg geen enkele reactie. Den Haag heeft bij het Rijk nu uitstel aangevraagd.

Als gemeenten wel een nieuwe leverancier vinden, betalen ze torenhoge prijzen. De gemeenten Arnhem en Nijmegen, die ook de aanbesteding doen voor een aantal kleinere gemeenten, ramen de extra kosten voor alleen de maanden oktober, november en december op 1,7 miljoen euro.

De bureaus die gemeenten begeleiden bij de inkoop, laten aan *Nieuwsuur* weten dat de opdracht van het Rijk de gemeenten in totaal "tientallen miljoenen" gaat kosten. Sommige gemeenten vroegen het ministerie om compensatie, maar kregen nul op het rekest.

Alle inkomsten naar Duitsland

In Duitsland kijken ze met verbazing naar Nederland. De Duitsers namen begin april de controle over bij Gazprom Germania, het Europese hoofdkantoor waar ook het Nederlandse Gazprom Energy onder valt. Ze plaatsten het bedrijf onder controle, de CEO werd vervangen, evenals een deel van het personeel.

En belangrijker nog: alle inkomsten uit contracten - dus ook die uit Nederland - vloeien sindsdien niet meer naar Rusland. Het voormalige moederbedrijf Gazprom is nog enig aandeelhouder, maar ontleent daar geen enkele zeggenschap of inkomsten meer aan. Dat maakt de Europese tak in de praktijk Duits, stelt de Duitse regering. De oud-Gazpromdochters gaan zelfs verder onder een nieuwe naam: SEFE (Securing Energy for Europe.)

Duitsland heeft inmiddels ruim 10 miljard euro gestoken in het overeind houden van de bedrijven, die belangrijk zijn voor de energiezekerheid. Daarom roept Duitsland Nederlandse afnemers op aan hun bestaande contracten vast te houden.

Maar minister Jetten acht het onvoldoende bewezen dat SEFE niet Russisch meer is. In die lezing staat Nederland opvallend genoeg alleen. Naast Duitsland doen ook Italië, Frankrijk, Zwitserland, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten mee met SEFE. Geen van deze landen heeft het bedrijf gesanctioneerd.

De Europese Commissie laat weten dat Brussel Nederland nergens toe dwingt: het is aan lidstaten zelf om de sanctiewetgeving te interpreteren.

'Nederland schendt mogelijk zelf sancties'

Verschillende experts kraken de Nederlandse interpretatie. "Het vreemde gevolg is dat er nu juist extra geld naar Rusland gaan", zegt sanctie-expert Sascha Kuhn van Simmons & Simmons. Energie-analist Jilles van den Beukel sluit zich hierbij aan: "Uiteindelijk doe je hier alleen Russische partijen een plezier mee."

Advocaat en sanctie-expert Viktor Winkler gaat nog een stap verder. De Europese sanctiewetgeving bepaalt ook dat overheden gesanctioneerde Russische entiteiten niet onnodig economisch voordeel mogen geven. "Als Nederlandse lokale overheden hun goedkope contracten moeten opzeggen en als vervanging extreem duur gas moeten kopen dat vrijwel zeker deels Russisch is, loopt Nederland een groot risico zelf de sancties te schenden," zegt hij.

Het ministerie van Economische Zaken & Klimaat blijft desgevraagd vasthouden aan het eerdere standpunt. De gesprekken met Duitsland en SEFE hebben het ministerie niet kunnen overtuigen. Daarom luidt de conclusie dat SEFE ondanks de Duitse

maatregelen "nog Russisch eigendom is. Inkomsten komen uiteindelijk nog steeds ten goede aan de Russische staat. Het standpunt van EZK blijft daarom onveranderd."